

МІСТО В УКРАЇНСЬКІЙ ЛІНГВОКУЛЬТУРІ: ПЕРЕГУК ПОКОЛІНЬ

<https://doi.org/10.37919/0201-419X-2021.94.1>

УДК 811.161.2'38

І. НЕЧУЙ-ЛЕВИЦЬКИЙ & В. ПІДМОГИЛЬНИЙ: ТЕКСТИ ПРО КИЇВ

МЯЛКОВСЬКА

Liudmyla

Людмила Миколаївна,

MIALKOVSKA,

доктор філологічних наук,
доцент, професор кафедри
іноземної та української філології
Луцького національного технічного
університету,

Doctor of Philological Sciences,
associate professor, professor of
Foreign and Ukrainian Philology,
Lutsk National Technical University,
75 Lvivska St., Lutsk 43018, Ukraine;

вул. Львівська, 75, м. Луцьк, 43018;

E-mail: myalkovskaludmila@gmail.
com

E-mail: myalkovskaludmila@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9044-1496>

У статті з погляду інтегративної стилістики зіставлено художні тексти І. Нечуя-Левицького та В. Підмогильного, у яких представлено словесні картини міста Києва. Виявлено, що мовний образ Києва у досліджуваних творах репрезентують власні назви – топоніми, назви сакральних та архітектурних споруд, просторових об'єктів, лексеми з кольоративною семантикою, а також порівняльно-метафоричні структури, побудовані на індивідуально-авторських асоціаціях. Простежено розгортання мовного образу Києва через метонімічне вживання концептуальної лексеми місто, у якій актуалізовано сему 'велика кількість осіб', та через словесні образи жителів міста.

Наголошено на впливі мовотворчості І. Нечуя-Левицького на мовомислення В. Підмогильного, про що свідчать текстові перегуки в романі «Місто» зі словесним образом міста у творах І. Нечуя-Левицького.

Ключові слова: *інтегративна стилістика, художній текст, І. Нечуй-Левицький, В. Підмогильний, лінгвокогнітивний аналіз, лінгвостилістичний аналіз, мовний образ.*

Нове прочитання художніх творів І. Нечуя-Левицького у контексті сучасної інтегративної стилістики спростовує стереотипну оцінку творчості письменника і щодо етнографічної орієнтації на мову села, і щодо недостатньої психологізації його художньої оповіді. У нових історично-суспільних і культурно-цивілізаційних умовах сприймаємо І. Нечуя-Левицького як письменника-мислителя, який своєю мовною практикою сприяв інтелектуалізації української літературної мови другої половини ХІХ – початку ХХ ст., як талановитого автора, у творах якого відтворено в художніх образах не тільки селянський соціум, але й осмислено соціально-культурний рівень тодішнього суспільства, зображено українську інтелігенцію в просторі міста, її прагнення до європеїзації та поширення актуальних для того часу суспільних рухів.

У повісті «Хмари», написаній у 1870 – 1871 рр. та надрукованої у Києві 1874 р. у збірнику «Повісті Івана Левицького», простежуємо не підвладні часові художні описи міста Києва, у якому письменник прожив більшу частину свого життя (понад 40 років). Тут він здобував освіту, провадив культурницьку діяльність, а з виходом на пенсію оселився у Києві назавжди. «Люблю <...> Київ за його гори, Дніпро та чудову місцину, чудові вигляди...» – писав І. Нечуй-Левицький в одному з листів до Н. Кобринської.

Пейзажним картинам вечірнього / нічного Києва присвячено нариси, етюди письменника «Апокаліпсична картина в Києві», «Ніч на Дніпрі», «Вечір на Владимирській горі». Описи Києва показові й для його «Кайдашевої сім'ї»: *Ті золоті верхи та білі дзвіниці здавалися для неї [Мелашки] якоюсь дивною казкою; Краса міста, краса церков, монастирів одібрала од неї [Мелашки] думку навіть про Лавріна.*

Дія багатьох творів розгортається саме в Києві: тут навчаються герої, реалізуються соціально-культурні умови їх життя, формуються смаки, погляди, уподобання («Причепча», «Старо-

світські батюшки та матушки», «Поміж ворогами», «На гастролях у Микитянах», «Київські прохачі», «Неоднаковими стежками», «Дивовижний похорон», «Вольне кохання»).

Не менш вагоме значення має Київ і для В. Підмогильного. Роман «Місто» (1927), на думку критиків, «це динамічний, психологічний текст, головним персонажем якого став Київ <...> з усіма його трамваями, парками, скверами, людним Хрещатиком, Подолом, Дніпром, <...> і музеями. Місто, яке поступово змінювалось в руках нової влади і, відповідно, змінювало всіх своїх мешканців, старих і нових» [Романюк].

На перший погляд, порівнювати мовотворчість І. Нечуя-Левицького та В. Підмогильного не зовсім коректно: час, у який жили письменники, та роки їхнього життя не зіставні. Проте таке порівняння цілком обґрунтоване: по-перше, В. Підмогильний добре знав творчість І. Нечуя-Левицького, розглядаючи його тексти як із погляду психоаналізу, так і в контексті літературної критики. Психологічний аналіз В. Підмогильний запропонував у статті «Іван Нечуй-Левицький: спроба психоаналізу творчости» (1927). Це новаторське для того часу дослідження відбивало загальну тенденцію тодішньої європейської літературознавчої науки вивчати твори письменників у контексті психоаналізу З. Фрейда. Як зауважував сам В. Підмогильний, оригінальна спроба фрейдистського прочитання текстів І. Нечуя-Левицького відкрила «ті несвідомі джерела, що живлять артиста й дають йому перший імпульс до творчости», та допомогла виявити, «яке несвідоме своє бажання, яку свою несвідому фантазію здійснює артист в образах художнього твору» [Підмогильний]. У наступній праці, а саме у передмові до двотомника вибраних творів письменника, В. Підмогильний висловлював і схвальні, і критичні думки щодо індивідуального стилю та літературної спадщини І. Нечуя-Левицького, бачив його як автора тільки трьох творів – «Миколи Джері», «Бурлачки», «Кайдашевої сім'ї». До речі, так само оцінював ці твори С. Єфремов [Мялковська 2019 а:11].

Вплив І. Нечуя-Левицького на мовомислення В. Підмогильного підтверджують численні текстові перегуки в їхніх творах.

Який же образ міста Києва моделюють художні тексти І. Нечуя-Левицького та В. Підмогильного?

Насамперед зауважимо, що інтерпретація міста в І. Нечуя-Левицького тісно пов'язана зі словом-поняттям *краса*, що розгортається у конкретно-чуттєві образні мікроконтексти.

У пейзажних картинах знаковість цього слова простежуємо в монологах автора-оповідача, який споглядає красу навколишньої природи: *Я довго милувався цією величністю картини, яку довелось мені бачити вперше на віку. Яка краса! Якими прикрасами багата природа закрасила презарний Київ! Недурно ж письменники звать Київ городом-красуном* («Вечір на Владимирській горі»); *Я підвів очі вгору, зирнув на Поділ і на картину в далечі за Подолом, за Оболонню, і побачив такий вигляд, таку красу, яку рідко коли трапляється побачити над Дніпром* («Вечір на Владимирській горі»).

Концептуальне для мовотворчості І. Нечуя-Левицького поняття «краса Києва» вербалізується у словесному образі *Старого города: Старий город пишавсь на горі, неначе виставляв проти гарячого сонця на показ усю свою дивну красу* («Хмари»). Позитивно-оцінний вислів *дивна краса міста* фіксуємо і в тексті В. Підмогильного. В образній картині вечірнього Києва, яку споглядає Степан Радченко, знаковими є не лише реалії міського простору *трамвай, ліхтарі, будівлі, вулиці, брук*, а й конкретно-чуттєві характеристики, семантика яких пов'язана з психологічно вагомими, настроєвими оцінками оповідача: *Він [Степан] провів очима трамвай, що зник на верховині, розчинившись у далекому мороці, і в цій синястій від ліхтарів смузі серед нерухомих, потуплених будівель відчув дивну красу міста. Сміливі лінії вулиці, досконала рівнобіжність їх, тяжкі перпендикуляри обабіч, велична похилість бруку, що спалахував іскрами під ударами копит, війнули на нього суворю, йому ще незнаною гармонією* («Місто»). Наведені контексти засвідчують естетизацію метафоричного вислову *дивна краса Старого города / міста*, а також синкретизм картини психолінгвального сприймання міського простору. У тексті В. Підмогильного наскрізним є метафоричний зв'язок *місто – людина* як основа індивідуально-авторського слововживання: *Воно [місто] покійно лежало внизу хвилястими брилами скель, позначене вогняними крапками, і простягло йому з пільми горбів гострі кам'яні пальці* («Місто»).

Просторову модель міста *Києва* у текстах І. Нечуя-Левицького окреслюють власні й загальні назви історичних місцевостей міста, його районів (*Старий город, Поділ, Оболонь, Липки*); назви вулиць, провулків (*Хрещатик, Братська вулиця, Владимирська вулиця, Трехсвятительська вулиця / улиця, Софіївська вулиця, Олександрівська вулиця / улиця, Святополк-Михайлів-*

ський переулоч, Андріївський спуск, Олександрівський спуск, Круглий спуск, подільські вулиці), назви сакральних та архітектурних споруд (церква св. Андрія, Андріївський собор, Михайлівський монастир, Михайлівська дзвіниця, Десятинна церква, Лавра, Софія, церкви, дзвіниці, монастирі, пам'ятник князю Володимирі), назви об'єктів, призначених для відпочинку, розваг, громадських заходів: *Владимирська гора, будинок з сінемаграфом, панорама «Голгофа», Царський садок, Шато, літній театр, кафе-шантан, садок Купецького клубу, забудовання Купецького клубу.*

Просторова багатомірність зорових, візуальних образів І. Нечуя-Левицького доповнена багатим фактографічним змістом. Автор неодноразово звертається до зображення пам'ятника князю Володимирі як до одного з основних символів Києва, архітектурної домінанти Володимирської гори. Художній образ пам'ятника князю Володимирі, «що стоїть з хрестом, неначе в зеленому гаю, на самих верхечках дерева того гаю», безумовно, може бути зарахований до мовно-естетичних знаків національної культури. Пор. у нарисі «Вечір на Владимирській горі»: *Передо мною розстеляється вся подовжаста тераса, вкрита тінню й сутінками <...> і по всій терасі, де стримлять гострими верхами гонкі тонкі тополі, ніби зелені свічки. <...> по терасі знов видно кучеряве, скрізь розкидане дерево аж за пам'ятник. Я кидаю оком на пам'ятник і звідсіль бачу його між двома тополями. Князь Владимир стоїть з хрестом, неначе в зеленому гаю, на самих верхечках дерева того гаю, неначе на зеленому живому п'єдесталі, і піднімає хрест вище од себе; Попід стрімкою горою дерева на широкій довгій алеї сплелись докупи, мов у лісі. Пам'ятник так само неначе стоїть поверх лісу на зеленому верховітті, а кругом його стримлять скрізь гостроверхі тополі. За спуском глибока й вузька долина, кудюю спускаються по крутому покалі дерев'яні сходи до старого Владимирового пам'ятника, уся густо заросла деревами і по дні, і по обидва круті боки. І тільки біла колона старого пам'ятника з капітеллю зверху та з золоченою маківкою й хрестом витикається високо вгору з зеленої гущавини, ніби з води здоровецька щогла затопленого корабля, а по обидва боки й за нею виникають велетенські осоки й тополі; на терасі стоїть пам'ятник св. Володимира. Там зеленіє попід горами ніби ліс. Ця тераса вся сливе суспіль засаджена деревом, з широкою алеєю попід*

самісінькою горою, з зеленими кружалами коло пам'ятника, де червоніють клумби квіток. Ця Володимирська тераса з верхньої гори здається старим зеленим лісом; хрест в руках князя Володимира одразу наче зайнявся на всю довжину й ніби горить огняними цятками. І мені уявилося, що той хрест висить над лісом на небі.

Тексти подають також пізнавально-описову інформацію про пам'ятник: **широкі східці навкруги пам'ятника; широкі і високі східці п'єдесталу; біла колона старого пам'ятника; висока колона старого пам'ятника Володимира.**

У В. Підмогильного простір Києва конкретизують власні та загальні назви його районів та історичних частин – *Старий город, Хрещатий яр, Дарниця, Поділ, Липки, Деміївка*; назви вулиць, бульварів – *Хрещатик, Володимирська вулиця, Трьохсвятительська вулиця, Андріївський узвіз, Нижній Вал, Велика Підвальна, Мала Підвальна, Павлівська вулиця, Велика Житомирська вулиця, вулиця Нестерівська, Бессарабка, Львівська вулиця, Шевченківський бульвар*; назви сакральних та архітектурних споруд – *Софія, Лавра, Володимирський собор, Андріївська церква, церкви, монастирі, дзвіниця Софії, Золоті ворота, пам'ятник Володимирові, пам'ятник Хмельницькому, Аскольдова могила*; парків – *Царський сад, Володимирський горб, Голосіївський ліс, Ботанічний сад, Золотоворітський сквер*; назви місць торгівлі – *Бессарабка, Житній базар, Сінний базар, Євбаз (єврейський базар).*

В. Підмогильний бачить місто у різні пори року, в різний час доби; для його опису він щоразу знаходить нові характеристичні деталі в епітетних, метафоричних висловлюваннях, у перифразах: *Кінець вересня ранки стали хмарні, а в полудень виринали сонце, сповнюючи повітря весняними міражами і стримуючи на час опадання листу. <...> По цих жовтих застілках осені місто вступало в смугу свого буяння, прокидаючись після літньої сплячки. <...> Завермерлі за часів літньої млости розуму книгарні й книгозбірні сповнилися покупцями й відвідувачами, одкривались виставки, читано лекції на найповажніші теми господарства й моралі («Місто»).*

У мовоописі В. Підмогильного Київ і його соціокультурний простір суголосний з настроєм головного персонажа, що є характерною ознакою психологічної прози. Звернімо увагу на зміст такого уривку тексту: в ньому – неоднозначне сприймання міста та його реалій через почуття людини, через її пси-

хічний стан. Стилiстичної ваги у наведених висловлюваннях набувають слова із темпоральною семантикою, адже те, що було *колись*, і те, що є *нове*, оцінюється зовсім по-різному: *За три дні [Степан] одвідав Лавру, спустився в дальні й ближні печери <...>; зайшов на Аскольдову могилу, занедбане тепер кладовище <...>; гуляв крутими алеями колишнього Царського саду, сидів із книжкою над кручею, що спадає до Дніпра; був у Софії і Володимирському соборі, осередках церковного руху, що непомітно точиться під високими банями; дивився на Золоті Ворота, колись браму великого Києва, обійшов великі базари – Житній, Єврейський та Бессарабку, блукав коло вокзалу, подорожував Берестейським шосе до політехніки, мандрував через Деміївку в Голосіївський ліс, спочивав у Ботанічному саду й витратився не без вагання на тридцять копійок, щоб потрапити до Історичного музею та музею Ханенка, де захоплено любувався на прадідівську зброю, старовинні меблі, панно й фарфоровий кольоровий посуд, що найбільше спиняв на собі його очі. <...> і все *нове*, що він бачив, легко вкладалося йому в голову рівними шарами, зв'язуючись тисячами ниток з тим, що він читав чи про що догадувався. І все *нове* збуджувало йому нову жаждобу («Місто»).*

Мовна практика письменників засвідчує метонімічне вживання іменника *місто* (сюди й зараховуємо власну назву – *Київ*), який у сполучуваності з дієсловами *загомонило, заворушилось, заснуло, насунуло, чудує, знає, шуміло, хвилювалось, кипіло, реготало, починало співати, лагодилось спочивати* актуалізує сему 'велика кількість людей'. У творах І. Нечуя-Левицького: *Місто налінуло в тихий степовий куточок, нанесло свого шуму, гаму, привезло й міську біганину, міське вештання, сміх, жарти, залицання і збудило пишній польовий закуток; Здається, весь Київ хапався вдихнуть в себе останній раз тепле повітря вмираючого літа*. У творах В. Підмогильного фіксуємо активність динамічних ознак – дієслів із антропоцентричною семантикою: *Місто шуміло й хвилювалось, кипіло й реготало; Сонце зійшло вже високо: шляхом тяглися вози, місто починало співати; Воно [місто] лагодилось спочивати*.

У художніх текстах структуру мовного образу Києва розгортають словесні образи жителів міста. У мові І. Нечуя-Левицького це назви: *народ, люди, постаті, прохожі, публіка, натовп*, пор.: *Вже наближався вечір, і народ цілою валкою прямував до царського садка, де щовечора була гулянка («Хмари»);*

Над самісіньким краєчком гори **стояли рядками гуляючі люде** <...>. Внизу був спуск з Хрещатика на Поділ, по котрому **валкою їхали екіпажі, рядками йшли й на гору і з гори проходжі** («Хмари»). Художньо-образна характеристика мешканців міста представлена такими порівняннями: *Постаті на шосі все ворушились, ніби в вертепі кукли; пересовувались люди, мов ляльки в вертепнім театрі; Купи людей зверху здавались групами духів на високих хмарах, помальованих усякими фарбами* («Хмари»).

Художній образ жителів міста у мові В. Підмогильного репрезентують назви *натовп*, *юрба*, а також метафоричні вислови, пов'язані з водним потоком, оскільки пересування великої кількості людей традиційно асоціюється з переміщенням води: *Хлопець проштовхувався між вуличним натовпом, уникаючи дивитись кому-небудь в обличчя; З вулиці Революції широкими сходами до Дніпра котилась барвіста хвиля юнаків, дівчат, жінок, чоловіків – біло-рожевий потік рухливих тіл, що передчували насолоду сонця й води; Та біля кожного кіно його [Степана] закручувало у **вирі**. Тут топались сотні ніг, штовхались сотні тулубів, прилипали сотні очей; Степан непомітно дійшов до Хрещатика, відразу опинившись у гущину **натовпу**. <...> На цій широкій вулиці він здибався з містом віч-на-віч. Прихилившись до муру, притискуваний нахабними **накотами юрби**, хлопець стояв і дивився, блукаючи очима вздовж вулиці й не знаходячи її меж* («Місто»). Пор. у Нечуя-Левицького: *З гори по йому [спуску] **лється, неначе річкою, людський натовп*** («Вечір на Владимирській горі»).

За художніми творами І. Нечуя-Левицького спостерігаємо активність ампліфікації як основного стилістичного прийому створення зображальних картин *великої кількості людей*. Це перелік назв осіб за віком, матеріальним становищем, перелік, у якому стилістичну функцію розмовно-експресивних номінацій виконують субстантивовані прикметники. Об'єднані в однорідний ряд назви осіб моделюють узагальнений образ міського населення: *Вечір був пишній, сонце стояло на заході таке червоне та ясне, повітря було таке тихе й тепле, що весь Київ, все мале й велике, бідне й багате, висипало з домів надвір. Царський садок, шосе над Дніпром, гори – все те було засипано народом, котрий гуляв, балакав, веселився, роєм **вився** по алях садка, де грав оркестр* («Хмари»). Пор. метонімічні описи великої кількості людей різних соціальних станів:

Між чорними сіртуками сіріли драпові тонкі свитки, червоніли мережки вишиваних сорочок, червоніли одеські червоногарячі та жовтогарячі пояси, манячили червоні стьошки застіжок («Хмари»).

Так само у В. Підмогильного стилістично навантажена фігура ампліфікації: поряд із метонімічним слововживанням, де на перший план виступає сема ‘велика кількість людей’, наявне й пряме найменування представників міського соціуму. Пор. соціальний портрет тогочасного Києва: *Його* [Степана] *штовхали дівчата у тонких блузках* <...>, *жінки в капелюхах і серпанку, чоловіки в піджаках, юнаки без шапок, в сорочках із закасаними до ліктів рукавами; військові у важких, душних уніформах, покоївки, побравившись за руки, матроси Дніпрофлоту, підлітки, формені кашкети техніків, легкі пальта фертиків, масні куртки босяків*. <...> *перед ним проходили зачаровані собою пари, неуважні одинаки – вуличні гамлети, гурти хлопців, що вганяли за дівчатами* <...>; *запізнілі дідки, не поспішаючи до нудного дому, статечні панії, скоса позираючи на чоловіків і шулячись від несподіваних дотиків* («Місто»).

У художніх описах Києва можна помітити багато спільних ознак, а також відмінні конкретно-чуттєві деталі, що залежить від часу написання твору та художніх смаків автора. Мовну естетику творів В. Підмогильного визначає здебільшого рівень емоційно-аналітичного сприймання, чіткість викладу, що закономірно позначається на синтаксичній організації висловлювань, на стилістичних фігурах, які відбивають основні ознаки інтелектуальної психологічної прози. Естетична ж вартість художніх текстів І. Нечуя-Левицького, який утвердив в українській літературі епічний стиль, «виявляється в майстерних зорово-зображальних картинах – як реальних (пейзажів, міст, сіл, архітектурних споруд), так і фантастичних (снів, видінь, марень) – одного з композиційних прийомів розгортання сюжету» [Срмоленко 2009: 121]. Прикладом слугують описи *Володимирської гори та її відвідувачів: Уже стемніло, коли вони* [Степан і Надія], *серед інших пар, зійшли на Володимирського горба, до пам'ятника, що зберіг у цьому закутку свій хрест, благословляючи ним тепер купання киян на пляжі. Вдень тут водять дітей з м'ячами та обручами, дихають свіжим повітрям стомлені урядовці і студенти читають у холодку мудрі книжки. Ввечері це обітована земля любові для покоївок, військових, юнаків* («Місто»); *Я пішов понад терасою далі на*

Владимирську гору. Публіка вже збиралась на вечірнє гуляння. В двох широких алеях коло монастирської стіни вже вешталося чимало людей. Натовп все густішав та більшав. Незабаром обидві алеї вже аж кишили людьми, котрі ніби стовпились в густу масу. Тут гуляє вечорами, а найбільше в неділі та на святках Старий город; Я дивлюся униз, на терасу («Вечір на Владимирській горі»)). Описи поведінки великої кількості людей автор доповнює експресивною функцією уживаних дієслівних синонімів, образною семантикою порівнянь: *Скільки там народу! <...> скрізь вештаються чорні силуети на всі боки, неначе кишить комашня. <...> На доріжках і на широкому плацу коло будинка панорами «Голгофа» аж кишила дітвора і натовпами, і нарізно поодинці, по двосічко, неначе її хтось розсипав з мішків та лантухів. Скрізь бігали, вешталіся маленькі дівчатка, неначе качались кольорові клубки. Більші хлопчики грали в довгої лози. <...> Деякі грались м'ячами. Здорові, мов кавуни, м'ячі підскакували високо вгору й часом падали на коліна й на голови матерям та усяким доглядачкам. <...> Матері й гувернантки сиділи навкруги по лавах і мовчки дивились, неначе на сцену в театрі («Вечір на Владимирській горі»)).*

Описи Києва наповнені мовними реаліями часу й почуттєвими імпульсами І. Нечуя-Левицького та В. Підмогильного, які практикою творення словесних асоціативних образів розширювали стилістичні можливості, утверджували естетичні цінності української літературної мови.

Текстовий аналіз зіставлюваних творів, у яких конкретизовано й структуровано опис міста Києва, засвідчив спільне й відмінне в образно-словесному моделюванні зорових картин міста, уведенні в текст інформації про конкретні власні назви, метонімічне слововживання назви *Київ*, розширення семантики цієї назви як реального простору, так і особливостей його чуттєвого сприймання авторами (персонажами).

У мові письменників зафіксовано відмінність різних часових зрізів літературної мови, зокрема зміну художньо-естетичного канону з виразним посиленням психолінгвального складника у художньому мовомисленні.

Голоух Л.В. Модально-авторські характеристики образу міста в українській прозі кінця ХХ – початку ХХІ ст. *Тенденції розвитку української лексики та граматики.* Ч. III. Варшава – Івано-Франківськ. 2015. С. 205–217.

Єрмоленко С.Я. Мовно-естетичні знаки української культури. Київ: Інститут української мови НАН України, 2009.

Мялковська Л.М. І.С. Нечуй-Левицький – культурник, етнограф, письменник. *Українська мова*. 2019. №1 (69). С. 138–150.

Мялковська Л.М. Мова художніх творів І.С. Нечуя-Левицького: лексикографічна і лінгвокогнітивна рецепція: монографія. Київ, 2019 а.

Мялковська Л. Мовний образ Києва в текстах І.С. Нечуя-Левицького. *Лінгвостилістичні студії*. Вип. 10. 2019 б. С. 114–124.

Мялковська Л.М. Стилістичні функції кольористичних назв у мові творів Валер'яна Підмогильного. *Мова і культура*. 2008. Вип. 10. Т. VI. С. 63 – 67.

Нечуй-Левицький І. Зібрання творів: [у 10-ти т.]. Київ: Наукова думка, 1965. Т. 2.

Нечуй-Левицький І. Зібрання творів: [у 10-ти т.]. Київ: Наукова думка, 1967. Т. 9.

Підмогильний В. Іван Левицький-Нечуй. (Спроба психоаналізи творчості) URL: <http://sites.utoronto.ca/elul/Nechui/nech-psyx.html>

Підмогильний В. Оповідання. Повість. Романи. Київ, 1991.

Романюк Р. Те саме місто: Київ Підмогильного. URL: <https://lifepravda.com.ua/culture/2015/12/2/204097/> (звернення: 28.06. 2021).

Halyna M. Siuta, Iryna M. Ivanenko, Zoriana R. Dubravska, Liudmyla M. Mialkovska, Olha R. Senkovych. Dynamics of stylistic norms in the artistic discourse of the XX century. *Laplage em Revista (International)*, Vol. 7. n. Extra A Jan. – Apr. 2021 (дата звернення 21.05.2021)

REFERENCES

Holoiukh, L.V. (2015). The author's modality of city image in Ukrainian prose in the end of the XX – beginning of the XXI century. *Trends in the development of Ukrainian vocabulary and grammar*. Part III. Warsaw – Ivano-Frankivsk, 205–217 (in Ukr.).

Yermolenko, S.Ya. (2009). Linguistic and aesthetic signs of Ukrainian culture. Kyiv: Kyiv: Instytut ukrainskoi movy NAN Ukrainy (in Ukr.).

Mialkovska, L.M. (2019). Ivan Nechuy-Levytskyj – cultural, ethnographer, writer. *Ukrainian language*, 1 (69), 138 – 150 (in Ukr.).

Mialkovska, L.M. (2019). The language features of I.S. Nechuy-Levytsky's fiction: lexicographic and linguo-cognitive reception. Kyiv: VD Dmytra Buraho, 2019 (in Ukr.).

Mialkovska, L. (2019). The Linguistic Image of Kyiv in the Texts of I.S. Nechui-Levytskyi. *Linguostylistic Studies*, 10, 114–124 (in Ukr.).

Mialkovska, L.M. (2008). Stylistic functions of colorful names in the language of Valerian Pidmohylny's artistic texts. *Language and culture*, Ed.10. Vol.VI (106), 63 – 67 (in Ukr.).

Nechuy-Levytskyj, I.S. (1965). Works in 10 volumes. Kyiv. Vol. 2 (in Ukr.).

Nechuy-Levytskyj, I.S. (1967). Works in 10 volumes. Kyiv. Vol. 9 (in Ukr.).

Pidmohylny, V. Ivan Levitsky-Nechuy. (An attempt at psychoanalysis of creativity). URL: <http://sites.utoronto.ca/elul/Nechui/nech-psyx.html>

Pidmohylny, V.P. (1991). Stories. Novels. Kyiv: Naukova dumka (in Ukr.).

Romanyuk, R. The same city: Kyiv Pidmohylny. URL: <https://lifepravda.com.ua/culture/2015/12/2/204097/>

Halyna M. Siuta, Iryna M. Ivanenko, Zoriana R. Dubravska, Liudmyla M. Mialkovska, Olha Senkovych. Dynamics of stylistic norms in the artistic discourse of the XX century. *Laplage em Revista*. Vol. 7. n. Extra A Jan. – Apr: (date of application: 21.05.2021)

Статтю отримано 14.06.2021

Liudmyla Mialkovska

I. NECHUY-LEVYTSKY & V. PIDMOHYLNY (KYIV IN ARTISTIC TEXTS)

In terms of integrative stylistics the article compares the artistic texts of I. Nechuy-Levytsky and V. Pidmohylny which present linguistic pictures of the city of Kyiv. It was found that in the studied works the linguistic image of Kyiv is represented by proper names – toponyms, names of sacred and architectural structures, spatial objects, tokens with colorful semantics, as well as comparative-metaphorical structures based on individual author's associations. The unfolding of the linguistic image of Kyiv is traced through the metonymic use of the conceptual token 'city' where the sense 'large number of people' is actualized, and through verbal images of city residents, what both writers resort to, drawing pictures of large numbers of people.

The influence of I. Nechuy-Levytsky's linguistic creation on V. Pidmohylny's linguistic thinking is emphasized and this is evidenced by the textual echoes of the novel «City» with the linguistic image of the city in I. Nechuy-Levytsky's works.

Quotes-allusions, found in the text of V. Pidmohylny, make reference to the precedent text, to the proto-documentary. Verbal

reproduction of the fragment of proto-documentary in allusive images is a few scattered in the text supporting lexemes, which serve as impetus for recognizing semantic similarities. We can speak about the continuity of statements, which testify to the deep connections of the language with the intellectual achievements of the nation, including the treasures of the Ukrainian literary language.

The descriptions of Kyiv recorded in the works of I. Nechuy-Levytsky and V. Pidmohylny are filled with the linguistic realities of the time and sensual impulses of writers who expanded the stylistic possibilities of the Ukrainian literary language and affirmed its aesthetic values through original linguistic thinking and the practice of creating verbal associative images.

Key words: integrative stylistics, I. Nechuy-Levytsky's, artistic text, V. Pidmohylny, linguocognitive analysis, linguistic and stylistic analysis, linguistic image.